

Sprawa C-516/19

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

9 lipca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Verwaltungsgericht Berlin (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

17 czerwca 2019 r.

Strona skarżąca:

NMI Technologietransfer GmbH

Druga strona postępowania:

EuroNorm GmbH

Przedmiot postępowania głównego

Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym; definicja małych i średnich przedsiębiorstw; przedsiębiorstwo kontrolowane przez organy publiczne

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE, a w szczególności

Wykładnia rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 traktatu (Dz.U. 2014, L 187, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 651/2014”)

Pytania prejudycjalne

1. Czy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która prowadzi działalność gospodarczą, w świetle art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 nie można uznać za małe lub średnie przedsiębiorstwo już z tego powodu, że 90% jej kapitału zakładowego należy do fundacji prawa cywilnego, w której siedemnastoosobowej radzie, nieuprawnionej do prowadzenia spraw fundacji, zasiada dwóch przedstawicieli ministerstw, jeden nadburmistrz miasta, jeden rektor uniwersytetu, trzech profesorów tego uniwersytetu, jeden rektor innej szkoły wyższej i jeden członek zarządu izby przemysłowo-handlowej?
2. Czy państwowe uniwersytety i szkoły wyższe oraz niemieckie izby przemysłowo-handlowe są organami publicznymi w rozumieniu art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014?
3. Czy osoby zasiadające w radzie fundacji w ramach wolontariatu są organami publicznymi w rozumieniu art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 już z tego powodu, że ich podstawowym rodzajem aktywności zawodowej jest praca w organie publicznym?
4. Czy kontrola ze strony organów publicznych w rozumieniu art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 zakłada, że gremia organów publicznych mogą w ramach stosunku prawnego wydawać członkom rady fundacji zasiadającym w niej w ramach wolontariatu polecenia dotyczące głosowania w radzie w określony sposób?
5. Czy pośrednia kontrola praw głosu przez organy publiczne zakłada, że jest ustalone, iż organy publiczne wpływają na członków rady fundacji, tak aby wykonywali oni prawa głosu w sposób określony przez organy publiczne?
6. Czy pośrednia kontrola praw głosu przez organy publiczne ma już miejsce w sytuacji, kiedy istnieje możliwość, że członkowie rady fundacji zasiadający w niej w ramach wolontariatu, w ramach pełnienia swojej funkcji w radzie, uwzględniają interesy organizacji publicznych, z których się wywodzą?
7. Czy wyrażenie „kontroluje [...] wspólnie” w rozumieniu art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 zakłada możliwość stwierdzenia wspólnego procesu decyzyjnego organów publicznych w odniesieniu do praw głosu?
8. Czy w przypadku przesłanki „kontroluje” w rozumieniu art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 chodzi o rzeczywiste stosowanie statutu przez fundację, czy też o możliwą wykładnię treści statutu?

Przywołane przepisy prawa Unii

Rozporządzenie nr 651/2014, a w szczególności

art. 3 ust. 4 załącznika I do rozporządzenia nr 651/2014 (zwany dalej „spornym przepisem”)

Przywołane przepisy prawa krajowego i postanowienia umowne

Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern (ustawa w sprawie tymczasowego uregulowania przepisów dotyczących izb przemysłowo-handlowych, Niemcy) w brzmieniu z dnia 29 marca 2017 r. (zwana dalej „IHKG”)

Richtlinie „Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand (ZIM)” des Bundesministeriums für Wirtschaft und Energie (wytyczne „Centralny program innowacyjności dla małych i średnich przedsiębiorstw” federalnego ministerstwa gospodarki i energii, Niemcy; zwane dalej „wytycznymi ZIM”), które nie mają charakteru normy prawnej

Statut fundacji NMI Naturwissenschaftliches und Medizinisches Institut an der Universität Tübingen (NMI instytut przyrodniczy i medyczny przy uniwersytecie w Tybindze, Niemcy) w brzmieniu zatwierdzonym w dniu 11 sierpnia 2015 r. przez Regierungspräsidium Tübingen (radę regionalną miasta Tybingi, Niemcy) (zwany dalej „statutem”)

Umowa o współpracy między instytutem NMI a państwowym Universität Tübingen (uniwersytetem w Tybindze), odnowiona w 2009 r. (zwana dalej „umową o współpracy”)

Stan faktyczny i przebieg postępowania

- 1 Strony prowadzą spór dotyczący wsparcia dla projektu badawczo-rozwojowego strony skarżącej w świetle wytycznych ZIM.
- 2 Druga strona postępowania jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, której przyznano uprawnienie związane z wykonywaniem władzy publicznej, polegające na wykonywaniu zadań administracyjnych o charakterze publicznoprawnym, między innymi w obszarze dotacji.
- 3 Kapitał zakładowy strony skarżącej wynosi 27 800 EUR. Instytut badawczy „NMI Naturwissenschaftliches und Medizinisches Institut an der Universität Tübingen” (NMI instytut przyrodniczy i medyczny przy uniwersytecie w Tybindze, zwany dalej „instytutem NMI”) posiada udział w wysokości 25 000 EUR. Pozostała część kapitału zakładowego należy do spółki holdingowej.
- 4 Instytut NMI jest fundacją prawa cywilnego, posiadającą zdolność prawną. Celem tej fundacji pożytku publicznego jest wspieranie nauki i badań. Zakładając ten instytut planowano między innymi, że uzyskiwane przez niego wyniki badań będą wdrażane w praktyce i przyniosą zysk finansowy. Kapitał założycielski został

wniesiony przez 13 przedsiębiorstw oraz – w małej części – przez miasto Reutlingen. Statut nie zawiera postanowień dotyczących wykonywania praw wspólnika przysługujących instytutowi NMI w odniesieniu do strony skarżącej.

- 5 Do kwietnia 2018 r. członek zarządu strony skarżącej był jednocześnie przewodniczącym zarządu i kierownikiem instytutu NMI. Strona skarżąca i instytut NMI mają siedzibę w tym samym budynku w Reutlingen.
- 6 Zgodnie ze swoim statutem instytut NMI ma dwa organy – radę i zarząd. Do zadań zarządu należy prowadzenie bieżącej działalności fundacji i załatwianie wszystkich jej spraw. Do dokonania niektórych czynności zarząd potrzebuje uprzedniej zgody rady, na przykład w przypadku transakcji dotyczących nieruchomości i zaciągnięcia pożyczki.
- 7 Do zadania rady należy określenie zasad pracy fundacji zgodnie z jej celem i nadzór nad ich przestrzeganiem. W myśl statutu przysługują jej między innymi następujące uprawnienia: decydowanie o planowaniu dotyczącym działalności badawczej i finansowania fundacji, powoływanie i odwoływanie zarządu oraz zmiana statutu. Decyzje podejmowane są zwykłą większością, a w przypadku zmian statutu – większością dwóch trzecich głosów.
- 8 Członkowie rady pełnią swoje funkcje w ramach wolontariatu. Zgodnie ze statutem rada składa się w niniejszym przypadku z łącznie 17 członków. Informacje o dokładnym składzie osobowym podano w pierwszym pytaniu prejudycjalnym. Większość członków wywodzi się z organów publicznych w rozumieniu spornego przepisu.
- 9 Do członków rady należy między innym członek zarządu izby przemysłowo-handlowej miasta Reutlingen. Zgodnie z IHKG izby przemysłowo-handlowe, które są podmiotami prawa publicznego, reprezentują interesy osób prowadzących działalność gospodarczą w ich okręgu oraz wspierają interesy gospodarki przemysłowej.
- 10 Ponadto instytut NMI i państwowy Universität Tübingen (uniwersytet w Tybindze) współpracują na podstawie umowy o współpracy. Umowa ta przewiduje między innymi następujące działania:
 - współpraca w charakterze równorzędnych partnerów i równoważność wzajemnych świadczeń,
 - planowanie i realizacja projektów badawczych,
 - współpraca w ramach możliwości zatrudnienia i podnoszenia kwalifikacji,
 - umieszczanie profesorów w placówkach fundacji.

Umowa o współpracy zawiera również postanowienia dotyczące podziału między Universität Tübingen (uniwersytetem w Tybindze) a instytutem NMI dochodów pochodzących z komercjalizacji wspólnych wynalazków.

- 11 W lipcu 2016 r. strona skarżąca złożyła do drugiej strony postępowania wnioski o dotację na swoje projekty badawcze. Druga strona postępowania uznała, że projekty badawcze zasługują, co prawda, na dotację, ale mimo to oddaliła wnioski w lutym 2017 r. Uzasadniła to tym, że strony skarżące nie można uznać za małe lub średnie przedsiębiorstwo, ponieważ kontroluje ją organ publiczny.
- 12 Od tej decyzji strona skarżąca wniosła odwołanie, które druga strona postępowania oddaliła w czerwcu 2017 r. W ramach skargi strona skarżąca podtrzymuje swoje żądanie.

Uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 13 Wynik sporu zależy od rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie wykładni traktatów.
- 14 Kluczowa dla rozstrzygnięcia sporu jest kwestia, czy druga strona postępowania zasadnie mogła na podstawie spornego przepisu odrzucić zakwalifikowanie strony skarżące jako małego lub średniego przedsiębiorstwa i odmówić wsparcia.
- 15 Zgodnie z wytycznymi ZIM prawo do składania wniosków mają małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w Niemczech. W kwestii definicji małych i średnich przedsiębiorstw wytyczne odsyłają do rozporządzenia nr 651/2014 i do spornego przepisu.
- 16 W myśl spornego przepisu przedsiębiorstwo nie można uznać za małe lub średnie przedsiębiorstwo, jeżeli 25% lub więcej kapitału lub praw głosu kontroluje bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie, co najmniej jeden organ publiczny.
- 17 Na poparcie stanowiska, że organy publiczne kontrolują stronę skarżącą, a tym samym nie można uznać jej za małe lub średnie przedsiębiorstwo, druga strona postępowania podnosi następujące argumenty:
 - Instytut NMI i strona skarżąca to przedsiębiorstwa powiązane w rozumieniu art. 3 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 651/2014.
 - Instytut NMI nie sprawuje, co prawda, bezpośredniej kontroli nad stroną skarżącą.
 - Poprzez radę, w której większość członków stanowią przedstawiciele organów publicznych, te ostatnie organy sprawują jednak pośrednią kontrolę nad stroną skarżącą.

- Rada kieruje fundacją, biorąc pod uwagę ogół zadań, jakie przydziela się jej w statucie fundacji.
 - Obszar działalności strony skarżącej mieści się w ramach celu działalności fundacji, w związku z czym należy założyć, że zakres wpływu organów publicznych na stronę skarżącą jest wystarczający.
- 18 Na poparcie stanowiska, że organy publiczne nie sprawują kontroli nad stroną skarżącą, a tym samym należy ją uznać za małe lub średnie przedsiębiorstwo, strona skarżąca podnosi następujące argumenty:
- Fundacja kieruje się wyłącznie obiektywnym celem swojej działalności. W pozostałym zakresie nie funkcjonuje żaden proces decyzyjny.
 - Rada nie wpływa na decyzje fundacji, to znaczy innych organów fundacji, i na to, jakie decyzje fundacja podejmuje na zgromadzeniu wspólników strony skarżącej.
 - Radę można porównać do specjalistycznego gremium doradczego, które nie może wpływać na decyzje dotyczące strony skarżącej.
 - Ogólnie rzecz biorąc, kompetencje zarządu fundacji są szerokie.
 - Rada instytutu NMI nie może wydawać zarządowi poleceń. Dotyczy to również kwestii tego, jak zarząd wykonuje prawa wspólnika przysługujące instytutowi NMI w odniesieniu do strony skarżącej.